

korte berichten

'Greenpeace' in het Zuidpoolgebied

Op 8 januari 1988 is het actieschip de 'Greenpeace' van de gelijknamige internationale milieu-organisatie, vanuit de Nieuw-zeelandse haven Lyttleton naar Antarctica vertrokken.

Bestemming is opnieuw Ross-eiland, gelegen in de Ross Zee op 3000 kilometer van Nieuw-Zeeland. Sinds januari 1987 verblijven daar vier Greenpeace-expeditieleden. Vanaf 1986 heeft Greenpeace er namelijk een basis, het eerste permanente wetenschappelijke station van een niet-gouvernementele organisatie.

De vier Greenpeace-leden hebben hier inmiddels een jaar doorgebracht. Zij hielden zich onder meer bezig met wetenschappelijk onderzoek; dit onderzoek is vooral gericht op de gevolgen van menselijke aanwezigheid op Antarctica.

Het is de bedoeling dat de Greenpeace-over-winteraars binnenkort worden afgelost door een nieuw viertal.

Doel

De activiteiten van Greenpeace in het Zuid-poolgebied zijn er in de eerste plaats op gericht de aandacht te vestigen op dit unieke continent met zijn zeer rijke dierenleven en op de diverse gevaren die het Antarctica milieu bedreigen.

Bekend is de meedogenloze jacht op walvissen en pelsrobbers in het verleden. In de vorige eeuw werd de jacht op pelsrobbers pas stopgezet toen er nog maar zeer weinig over waren. Daarna hebben de populaties zich goed hersteld. Maar deze dieren worden opnieuw bedreigd. Eind 1986, begin 1987 heeft de Sovjet-Unie bijna 5000 zeehonden in de Antarctische wateren gedood, onder het mom van wetenschappelijk onderzoek. Dit zou wel eens een begin kunnen zijn van een nieuwe commerciële zeehondenjacht.

De laatste jaren zijn echter nieuwe bedreigingen ontstaan, zoals de enorme overbevissing

in het gebied en de mogelijke exploitatie van mineralen. Dit laatste vormt ongetwijfeld de grootste bedreiging.

De aanwezigheid van minerale rijkdommen heeft grote belangstelling gewekt. In het continentale plateau vermoedt men grote hoeveelheden aardgas en aardolie, terwijl de aanwezigheid van andere mineralen zoals goud, koper, platina, chroom, uranium en nikkel al is aangetoond. Door de enorme dikke ijskap van Antarctica zal de eventuele exploitatie van mineralen voorlopig echter wel beperkt worden tot aardolie en aardgas in de wateren rondom Antarctica.

Mineralen verdrag

De exploitatie van mineralen is niet geregeld in het Verdrag inzake Antarctica (1959). Daarom werd in 1981 besloten om een apart verdrag te ontwerpen, dat exploitatie van mineralen in het Zuidpoolgebied mogelijk moet maken. Sinds 1982 zijn er tot nu toe tien speciale vergaderingen gehouden om hierover overeenstemming te bereiken. Deze vergaderingen spelen zich achter gesloten deuren af, en het is moeilijk om er achter te komen wat men precies wil vastleggen en in hoeverre men al tot overeenstemming is gekomen. De volgende vergadering is van 18 tot 29 januari in Nieuw-Zeeland gehouden. De slotzitting wordt in mei verwacht, eveneens in Nieuw-Zeeland.

Duidelijk is dat de landen die aan deze geheime vergaderingen deelnemen, niets voelen voor een totale bescherming van het Antarctische milieu. Integendeel, de meeste deelnemers - en ook de oliemaatschappijen - willen niets liever dan zo snel mogelijk de voorwaarden te scheppen om over te kunnen gaan tot exploratie en exploitatie van olie, aardgas en andere mineralen.

Risico's van exploitatie

Exploitatie van mineralen zal gepaard gaan met geweldige risico's voor dit zeer kwetsba-

re gebied, zoals lekken aan de afsluiters van olieputten, ongelukken met tankers, boortorens en dergelijke. Een eventuele olieramp zal onherstelbare gevolgen hebben voor het milieu: de extreme weersomstandigheden en de schuivende ijsmassa's maken opruimwerkzaamheden vrijwel onmogelijk; door de lage temperaturen zal een natuurlijke afbraak van de olie slechts zeer langzaam plaatsvinden. De gevolgen voor vogels, zeehonden, walvissen en alle andere levensvormen in het Zuidpoolgebied laten zich raden.

Daar komt nog bij dat, om over te kunnen gaan tot exploitatie, men genoodzaakt is allerlei faciliteiten op het vasteland van Antarctica te creëren, zoals gebouwen voor behuizing en bevoorrading, olie- en opslagplaatsen, vliegvelden, enzovoort. Deze faciliteiten kunnen bijna uitsluitend in de ijsvrije gebieden langs de kusten van Antarctica worden neergezet. Deze ijsvrije gebieden, die in totaal slechts twee procent van het gehele continent beslaan, zijn echter ook precies de plaatsen waarop het zeer rijke, maar tevens zeer kwetsbare dierenleven van Antarctica is geconcentreerd.

Wanneer er niet voldoende gebieden overblijven waar het dierenleven zich ongestoord kan afspelen, zal ook dit zeker ernstige gevolgen hebben voor het natuurlijk evenwicht van Antarctica.

Wereldnatuurpark

Greenpeace vindt dat de exploitatie van mineralen in dit zeer kwetsbare gebied moet worden voorkomen en dat Antarctica moet worden uitgeroepen tot Wereldnatuurpark. Er moet een verbod worden ingesteld op de jacht op zeezoogdieren en vogels, en er dient onmiddellijk een eind te komen aan de enorme overbevissing in het Zuidpoolgebied.

Actie 'Red de laatste neushoorns'

Spoedactie Wereld Natuur Fonds voor de laatste Zwarte Neushoorns van Afrika
Door stroperij Zwarte Neushoorn met uitsterven bedreigd

Door stroperij is de stand van de Zwarte Neushoorn in Afrika schrikbarend achteruitgegaan. Waren er in 1960 nog 100.000 stuks, nu zijn dat er hooguit nog 4.000 stuks! Door

aanhoudende stroperij om de waardevolle hoorn worden dat er nog elke dag minder. De hoorn wordt in het Verre Oosten verwerkt in geneesmiddelen, zoals potentieverhogers en verkoudheidsmiddelen. Deze toevoeging berust volledig op bijgeloof. Ook wordt de hoorn verwerkt in heften van dolken in Noord-Jemen. Door de hoge prijs die de hoorn opbrengt wordt er met de modernste wapens op dit unieke dier gejaagd. Natuurbeschermingsdiensten en parkwachters kunnen hiertegen vaak geen verweer bieden. Alhoewel de Zwarte Neushoorn (net als alle andere neushoornsoorten) bescherming geniet onder de Conventie van Washington, blijkt dit niet voldoende. Het internationale Wereld Natuur Fonds heeft een actieplan opgesteld om te zorgen dat de laatste Zwarte Neushoorns in de vrije natuur kunnen overleven. Hiervoor zijn dringend fondsen nodig, het Wereld Natuur Fonds wil met deze spoedactie ten minste f 750.000,- bij elkaar brengen. Naast het financieren van een betere technische bewaking en bescherming in Kenia, en Zimbabwe zal er ook een groot bedrag worden gereserveerd voor diverse acties op het hoogste politieke niveau.

Een belangrijke reden voor de achteruitgang is de onwil of het onvermogen van beleidsmakers, in Afrika en daarbuiten, om reële actie te ondernemen om de illegale handel in neushoorn-hoorn te stoppen. Vooral Zambia, Burundi en de Arabische Emiraten zijn belangrijke doorvoerlanden naar Noord-Jemen en het Verre Oosten.

Hoeveel hoorn precies verhandeld wordt is onduidelijk, vanwege het illegale karakter van deze praktijken. Experts van het Wereld Natuur Fonds schatten dat jaarlijks zo'n drieduizend kilo hoorn op de markt komt, met een totale waarde van ongeveer zeventig miljoen gulden. Hiervoor zijn ongeveer tweeduizend neushoorns gesneuveld. Gezien de situatie in Oost-Afrika is het voor het Wereld Natuur Fonds 'nu of nooit' om de neushoorn van uitsterven te redden.

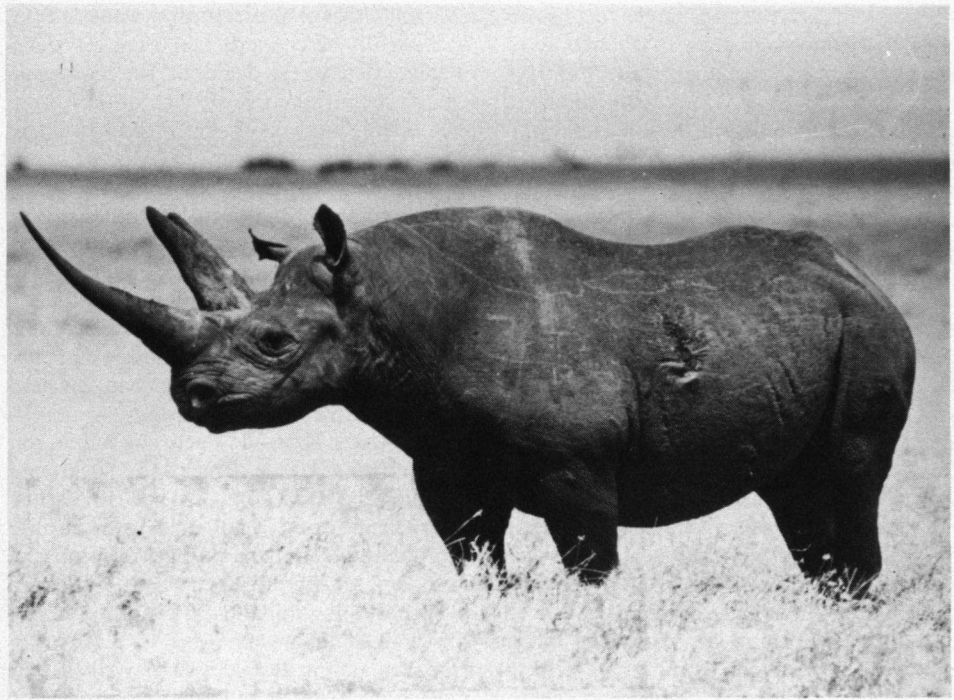
Spoedactie Zwarte Neushoorn (2)

De volgende projecten moeten dringend worden gefinancierd:

Zimbabwe

f 300.000,-

Bestrijding stroperij in de Zambesi Vallei, onder andere met behulp van helikopters en patrouilles. In de Zambesi Vallei leven zo'n

Door stroperij is de stand van de Zwarte Neushoorn schrikbarend achteruitgegaan.
Foto: Wereld Natuur Fonds.

450 Zwarte Neushoorns, de laatste groep van die grootte.

Kenia

f 100.000,-

Bouw en afrastering en andere anti-stroperij maatregelen op de Laikipia Ranch. Op dit uitgestrekte particulier terrein leven zo'n vijftig neushoorns. Men wil er hier 150 stuks onderbrengen.

Zimbabwe/Kenia

f 100.000,-

Het beveiligen of eventueel verplaatsen van diverse geïsoleerde (groepen) neushoorns in Zimbabwe en Kenia. Een deel van deze dieren zal worden ondergebracht in het Nakuru Nationaal Park, Tsavo en de Laikipia Ranch.

Geheel Oost-Afrika

f 250.000,-

Diverse acties op het hoogste niveau om de handel in hoorn van de neushoorns tegen te gaan. Alhoewel bescherming in het veld meer nodig is dan ooit zal er nooit wezenlijk iets veranderen als de vraag naar de hoorn niet ophoudt te bestaan. Hiertoe zijn scherpe be-

leidsmaatregelen nodig op internationaal niveau, maar ook vele bewustmakingscampagnes.

■ Alle bijdragen zijn welkom op giro 75, Wereld Natuur Fonds, Zeist.

Nieuwe inzichten in het leven van de Egel

In 1986 zijn er in de Bundesrepubliek en Denemarken uitgebreide onderzoeken bij Egels verricht. De uitkomsten waren zodanig, dat alle voordien verkondigde feiten over winterslaap, overlevingskansen en dergelijke helemaal niet bleken te kloppen.

Egels worden niet in het voorjaar en soms in het najaar geboren, maar uitsluitend in de maanden augustus, september en oktober, met soms een enkel nest in eind juli. De jonge Egels gaan zelf overdag, (hoewel het in principe nachtdieren zijn), als de moeder slaapt, op onderzoek uit. De stelling dat overdaglopende Egels altijd ziek zijn, gaat dus niet meer op.

Vele jaren wist iedereen ook niet beter dan dat Egels onder een bepaald gewicht de winterslaap niet konden overleven. Hoewel dat gewicht in de loop der jaren zakte van een kilo tot ongeveer een pond, is nu gebleken dat

Egeltjes van circa twee ons samen met het hele nest in winterslaap gaan en doordat ze elkaar verwarmen, prima de winter doorkomen. Ook Egels vanaf circa driehonderd gram, die alleen in de winterslaap gaan, overleven de strengste winter goed. Kleinere Egels vallen ook maar weinig af. Een Egel van 350 gram bleek na de winterslaap maar veertig gram afgevallen te zijn. De kleine Egels die men in het voorjaar ziet lopen en waarvan men dacht dat ze pasgeboren waren zijn dus kleine Egels die laat in het vorige najaar zijn geboren.

Ook is onderzocht waarom Egels, die in mensenhandsen raken, meestal binnen een week sterven.

Eerst nam men aan dat het kwam omdat het verzwakte dieren zouden zijn. Het bleek echter anders te zijn. Het egelras komt al zestig miljoen jaar voor op de aarde. Uit fossielen kon men reconstrueren dat Egels ook al miljoenen jaren inwendige parasieten hebben. In de natuur houden ze die parasieten onder controle door hiervoor tegengif in te nemen. Dit zit onder meer in de schilden van kevers. Zo gauw Egels bij mensen deze natuurlijke voeding moeten ontberen en ook nog eens in een warme omgeving worden gezet, gaan deze parasieten zich razendsnel vermeerderen en sterft de Egel spoedig.

Veel egelasiels in Duitsland zijn er toe overgegaan om binnengekomen Egels buiten te verzorgen. Dit geeft aantoonbaar betere resultaten dan ze in de warmte te houden. De parasieten vermeerderen zich minder en de Egels krijgen meer weerstand.

Ook worden er tegenwoordig vraagtekens gezet bij het oppeppen door egelasiels (en parti-

culieren - hoewel dit strafbaar is want de Egel is wettelijk beschermd) van zwakke, zieke dieren. Men vreest dat door het tegengaan van de natuurlijke selectie zich op den duur een egelras ontwikkelt dat steeds zwakker wordt.

Goede doorvoede Egels, die in de sneeuw of bij grote koude rondlopen, zijn meestal verstoord en niet ziek. Eten geven is dan taboe. Hun stofwisseling, die op de winterslaap is ingesteld, raakt dan in de war. Geef deze Egels een droge slaappleaats met veel droog blad, lappen en kranten. Ze bouwen dan binnen de kortst mogelijke keer daar een nest van en gaan weer verder slapen.

Vorige winter liepen de Egels nog buiten tot aan Kerstmis. Het is namelijk de nachttemperatuur die daarvoor bepalend is. Als het verscheidene nachten onder 6°C wordt, blijven de prooidieren van de Egels weg en dan gaan ook de Egels slapen. Kleine Egeltjes hebben dus nog ruim de tijd om op een redelijk gewicht te komen.

De vraag kan nu gesteld worden welke Egels moeten nu wèl naar een asiel?

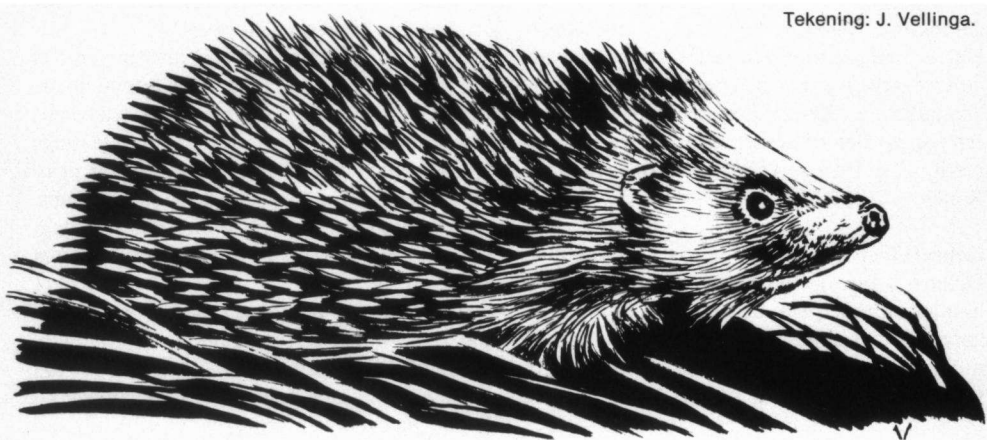
1ste nestjongen waarvan de moeder met zekerheid dood is

2de verkeersslachtoffers

3de zieke Egels. Deze rollen zich vaak niet meer in. Ze kunnen hoesten, waggelen of een zeer magere indruk maken (ingevallen flanken). Laat alle andere Egels met rust!

■ Stichting Egelopvang Nederland, per adres Herfterlaan 6, 8024 PJ Zwolle, 038 - 532 982, bij geen gehoor 05780 - 14 413.

Bron onder andere: Otto Hahn (1986): Der Igel - liebeswertes Stacheltier. Verlag Herder, Herderstrasse 4, 7800 Freiburg im Breisgau. ISBN 3-451-20771-0.

Tekening: J. Vellinga.

XIX Congress of International Union of Game Biologists

Van 8 tot en met 13 september 1989 wordt het XIX Congress of International Union of Game Biologists gehouden in Trondheim, Noorwegen.

Het congres zal worden gevuld met voordrachten, symposia, lezingen, 'workshops' en films over onder meer populatie-dynamiek bij wilde zoogdieren, ziekten, verplaatsingen, onderzoekstechnieken, beheer van

landschappen ten behoeve van wilde zoogdieren, maar ook over wildbeheer in de Derde Wereld, over de arctische en alpine biotopen en de zeegebieden.

Onder 'wildlife research' wordt hier verstaan al het onderzoek aan vogels en zoogdieren, uitgezonderd muizen en ratten, welke direct of indirect verband houden met het beheer van deze dieren of hun biotopen.

In het drukke programma zijn ook tochten opgenomen voor de deelnemers en hun begeleiding. Er wordt naar gestreefd de kosten zo laag mogelijk te houden en goedkope overnachtingen te bewerkstelligen voor studenten en deelnemers uit landen waar geld uit westerse landen moeilijk verkrijgbaar is.

Geïnteresseerden voor dit IUGB-congres gelieven vóór 1 mei 1988 meer informatie aan te vragen bij onderstaand adres.

Prof. Svein Myrberget

■ Secretariat of the XIX IUGB-Congress, Tungasletta 2, N-7004 Trondheim, Noorwegen, telefoon 09 47 7 913 020.